

ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.,
ਬਨਾਮ ਐਲ. ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਫਲਸੌ ਜੇ.

ਵਰਤਮਾਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਰਸ ਅਪਣਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਾਂਗਾ ਪਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਵਜੋਂ 100 ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਖੋਸਲਾ, ਜੇ -ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

20 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1951

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਸਿਵਲ
ਸੋਨੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ.

ਰਾਜਸਥਾਨ ਜੈਪੁਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਬੀਕਾਨੇਰ ਰਾਜ ਰੇਲਵੇ ਦੁਆਰਾ, ਐਮ ਬੀਕਾਨੇਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਮੈਸਰਸ ਗਿਆਸੀ ਰਾਮ-ਮੂਲ ਚੰਦ, ਗਿਆਸੀ ਦੀ ਰਾਹੀਂ ਰੈਮ, ਅਤੇ (2)
ਡੋਮਿਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1951 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 12

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ (ਵੀ. ਦੇ 1908), ਅਨੁਭਾਗ 86—ਬੀਕਾਨੇਰ ਸਟੇਟ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ—ਰਾਜ ਦਾ ਰੇਲਵੇ—ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਾ ਨਵਾਂ ਰਾਜ ਬਣਿਆ—ਕੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਮੁਖੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੋਵੇ—ਭਾਵੇਂ ਅਨੁਭਾਗ 86 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਵੇ।

ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬੀਕਾਨੇਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਅਨੁਭਾਗ 86 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਿਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

1919 ਦੇ ਐਕਟ 9, ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 44 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ.ਐਸ. ਬੇਦੀ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਗੁੜਗਾਉਂ, ਮਿਤੀ 16 ਅਗਸਤ 1950 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 86 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ।

ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।
ਨਿਮੋ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਐਸ.ਕਪੂਰ

ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.,
ਬਨਾਮ ਐਲ. ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਫਲਸੌ ਜੇ.

ਨਿਰਣਾ .

3 ਅਕਤੂਬਰ 1949 ਨੂੰ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਮੈਸਰਜ਼ ਗਿਆਸੀ ਰਾਮ ਮੂਲ ਚੰਦ, ਨੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਗੁੜਗਾਉਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ। 749 ਛੋਟੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ. ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਸੀ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 86 ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਮੁਖੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ 16 ਅਗਸਤ 1950 ਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਦਈ ਮੈਸਰਜ਼ ਗਿਆਸੀ ਰਾਮ-ਮੂਲ ਚੰਦ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੁਦਈ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦੀ ਇਕਤਰਫਾ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੀਕਾਨੇਰ ਸਟੇਟ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ 22 ਜੁਲਾਈ 1948 ਨੂੰ ਬੀਕਾਨੇਰ ਸਟੇਟ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਏਲਨਾਬਾਦ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਰੇਵਾੜੀ, ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਮਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 'ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਪੁਰਦਗੀ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ' ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੀ.ਬੀ. ਅਤੇ ਸੀ.ਆਈ. ਰੇਲਵੇ। ਬੀਕਾਨੇਰ ਰਾਜ ਰੇਲਵੇ ਬੀਕਾਨੇਰ ਰਾਜ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਰੇਲਵੇ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੀਕਾਨੇਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 1942 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਭਾਰਤੀ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 250 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਸਾਦਲਪੁਰ-ਰਿਵਾੜੀ ਲਾਈਨ ਦੇ ਨਾਭਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਲਾਈਨ ਬੀਕਾਨੇਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੋਧਪੁਰ-ਬੀਕਾਨੇਰ ਰੇਲਵੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 31 ਅਕਤੂਬਰ 1924 ਤੱਕ, ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਬੀਕਾਨੇਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ।

ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.,
ਬਨਾਮ ਐਲ. ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਫਲਸੌ ਜੇ.

ਸ੍ਰੀ ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ ਨੇ ਫਿਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਾਂ ਬਾਰੇ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ, ਜੋ ਕਿ 1950 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 54 ਉੱਤੇ ਪੈਰਾ 136 ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਨੇਮ (ਅੰਤਿਕਾ X L) 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਜਾਂ ਰਾਜਪੂਤਾਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੈਪੁਰ, ਜੋਧਪੁਰ ਅਤੇ ਬੀਕਾਨੇਰ ਅਤੇ ਜੈਸਲਮੇਰ ਰਾਜ ਦੇ ਏਕੀਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ. ਇਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ 30 ਮਾਰਚ 1949 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਅੰਤਿਕਾ XL ਪੰਨਾ 274 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਤਿਕਾ ਵਿੱਚ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੱਸਦੀ ਹੈ:

“ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਂਸਵਾੜਾ, ਬੂੰਦੀ, ਡੂੰਗਰਪੁਰ, ਝਾਲਾਵਾੜ, ਕਿਸ਼ਨਗੜ੍ਹ, ਕੋਟਾ, ਮੇਵਾੜ, ਪਰਤਾਬਗੜ੍ਹ, ਸ਼ਾਹਪੁਰਾ ਅਤੇ ਟੌਕ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦਸ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦਾ ਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ;

“ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਕਤ ਦਸ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਅਤੇ ਬੀਕਾਨੇਰ, ਜੈਪੁਰ, ਜੈਸਲਮੇਰ ਅਤੇ ਜੋਧਪੁਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਹੈ, ਕਿ ਉਕਤ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਸਾਰੇ ਚੌਦਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਏਕੀਕਰਣ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

“ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਰਾਨ ਇਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ”

ਆਰਟੀਕਲ 3 ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕੌਸਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਹੋਣਗੇ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਾਸਕ ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ 31 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ, ਕੌਸਲ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਐਸ.ਕਪੂਰ

ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.,
ਬਨਾਮ ਐਲ. ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਫਲਸੌ ਜੇ.

ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹਨਾਂ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੀਕਾਨੇਰ ਰਾਜ ਰੇਲਵੇ ਬੀਕਾਨੇਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਬੀਕਾਨੇਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਘ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਕਾਨੇਰ ਰਾਜ ਰੇਲਵੇ ਬੀਕਾਨੇਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ, ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜਿਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੀਕਾਨੇਰ ਸਟੇਟ ਰੇਲਵੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬੀਕਾਨੇਰ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੀਕਾਨੇਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀ ਕੌਸਲ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੀਕਾਨੇਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬੀਕਾਨੇਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ ਨੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਖਿਚਿਆ ਹੈ। ਗਾਇਕਵਾਰ ਬੜੌਦਾ ਸਟੇਟ ਰੇਲਵੇ ਬਨਾਮ ਹਾਫਿਜ਼ ਹਬੀਬ-ਉਲ-ਹੱਕ (1) ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗਾਇਕਵਾਰ ਬੜੌਦਾ ਸਟੇਟ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਰੇਲਵੇ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਬੜੌਦਾ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਹਸਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਸਤੀ ਬੜੌਦਾ ਦੇ ਹਾਈਨੈਸ ਗਾਇਕਵਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬੜੌਦਾ ਦੇ ਹਾਈਨੈਸ ਗਾਇਕਵਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਿਆਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 86 ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸੂਟ ਖਰਾਬ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 86 ਅਤੇ 87 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ-

“ਭਾਗ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ”

(1) 1938 ਏ.ਆਈ.ਆਰ. (ਪੀ. ਸੀ.) 165,

ਐਸ.ਕਪੂਰ

ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.,
ਬਨਾਮ ਐਲ. ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਫਲਸੌ ਜੇ.

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਬੜੇਦਾ ਦੇ ਹਾਈਨੈਸ ਗਾਇਕਵਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਖੜਾ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 86 ਅਤੇ 87, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸੂਟ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬੀਕਾਨੇਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 86, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਭਾਗ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਗ ਪੜ੍ਹੋ -

ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਜਾਂ ਮੁਖੀ, * * * * * *****
ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਮੁਖੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ”

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸੂਟ ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੈਂ, ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਾਂਗਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵੇਗੀ, ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਤਰਜਮਾਕਾਰ : ਸ਼ਰਨਬੀਰ ਕੌਰ